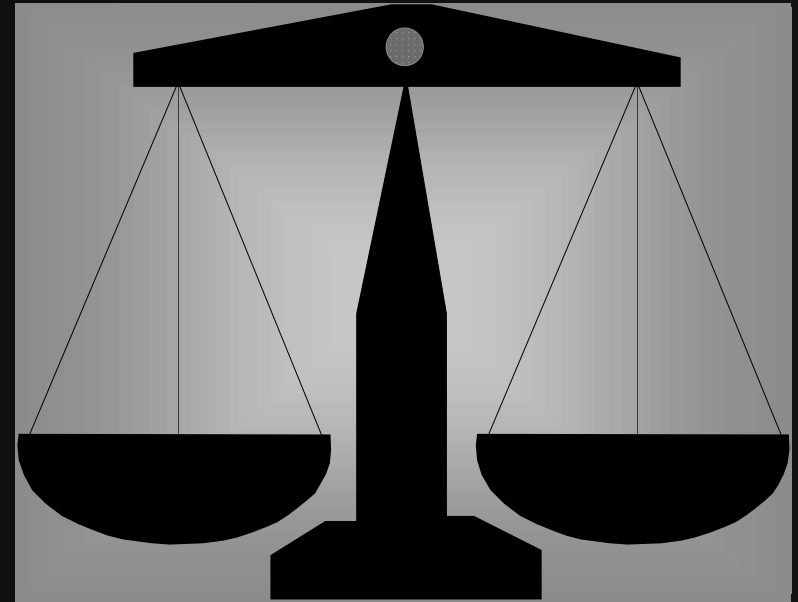

**GENETIKA
RESISTENCE K
ONEMOCNĚNÍM**

Metody kontroly zdravotního stavu zvířat

- **Medikamentózní léčba**
- **Vakcinace**
- **Eradikace**
- **Hygiena prostředí, DDD**
- **Šlechtění na resistenci**

RESISTENCE

- *Druhová*
- *Plemenná*
- *Individuální:*
  - *obecná*
  - *specifická*

PODSTATA RESISTENCE

***Variabilita v reakci na
patogenní agens:***

***Interakce hostitele a
patogena***

OBRANNÉ MECHANISMY HOSTITELE

- **Neimunitní:** *bariéry, receptory, metabolismus, morfologie, etologie atd.*
- **Imunitní:** přirozená imunita, specifická imunita

Infekční onemocnění

PATOGEN

HOSTITEL

Prostředí

VARIABILITA

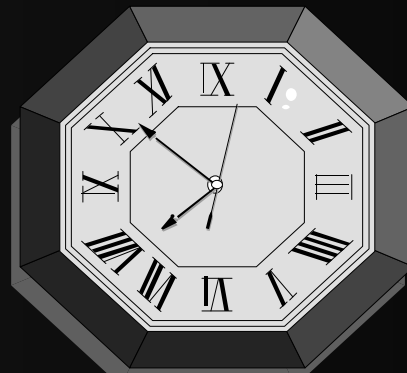
VARIABILITA

NEMOC

Manifestace onemocnění v populaci

MUTACE - EVOLUČNÍ NÁSTROJ PATOGENŮ

- Rozdíly v generačním intervalu
- Rozdíly v dlouhodobých a krátkodobých účincích mutací

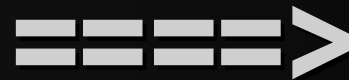
UMĚNÍ PŘEŽÍT: PATOGEN

Základ: potenciál genetické variability
využité k:

- úniku imunitním mechanismům
- indukci imunosuprese
- aktivní modulaci imunitních reakcí hostitele

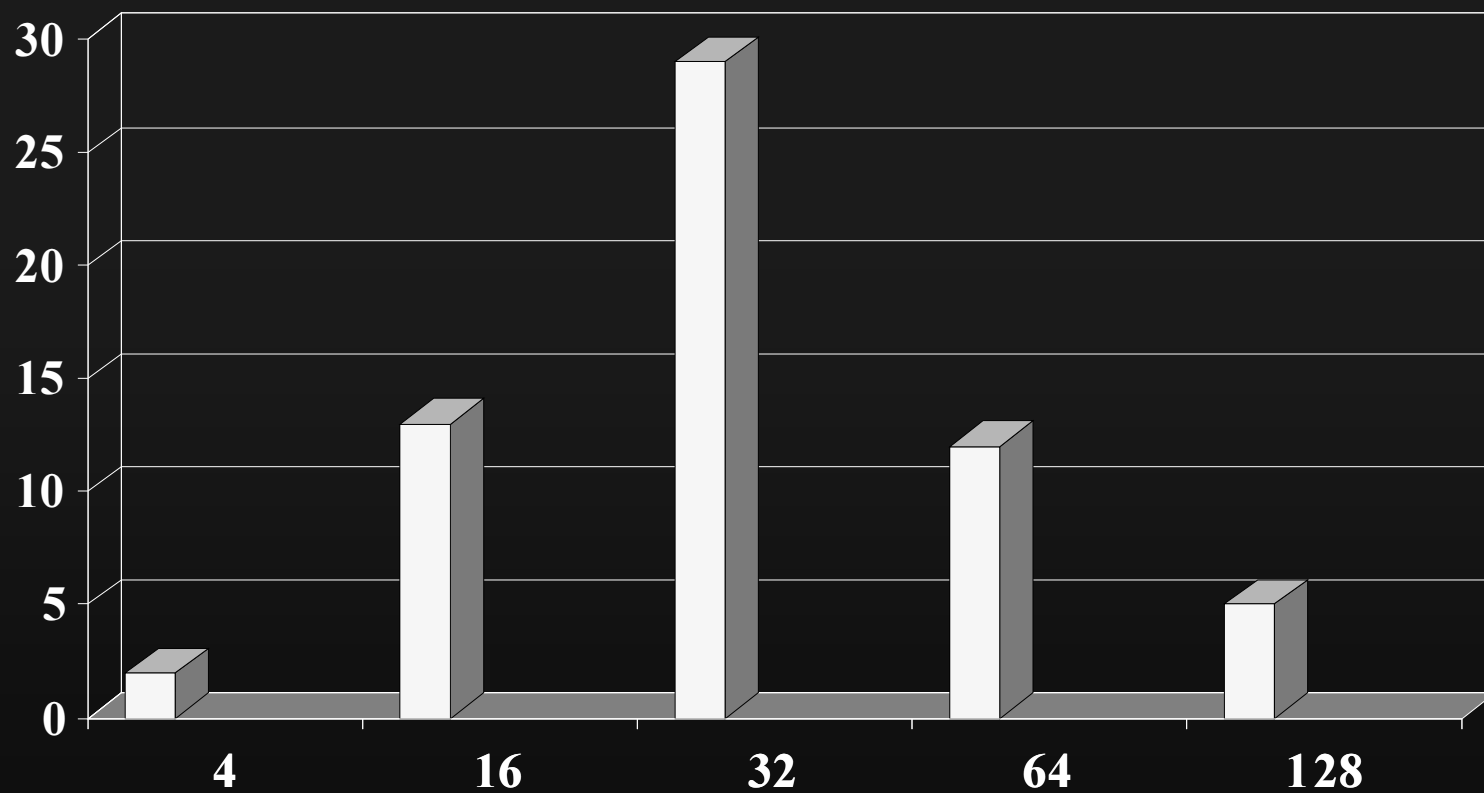

IMUNITA = FYZIOLOGICKÁ FUNKCE

V populaci existuje přirozená
variabilita imunitních funkcí
(Gaussova křivka)
ovlivněná geneticky i
prostředím

POSTVAKCINAČNÍ TITRY ANTI-EHV-1 NEUTRALIZAČNÍCH PROTILÁTEK (N=61)

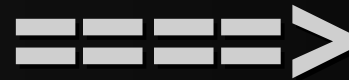

*Příčiny selhání
účinku vakcinace
proti chřipce*

- ◆ **Druh vakcíny a její kvalita**
- ◆ **Změna viru**
- ◆ *Nereaktivita hostitele*

**IMUNITA = KOMPLEX
REAKCÍ**

**Genetické založení imunitní
reaktivity je komplexní -
mnohagenové**

DVA TYPY GENŮ IMUNITNÍ ODPOVĚDI

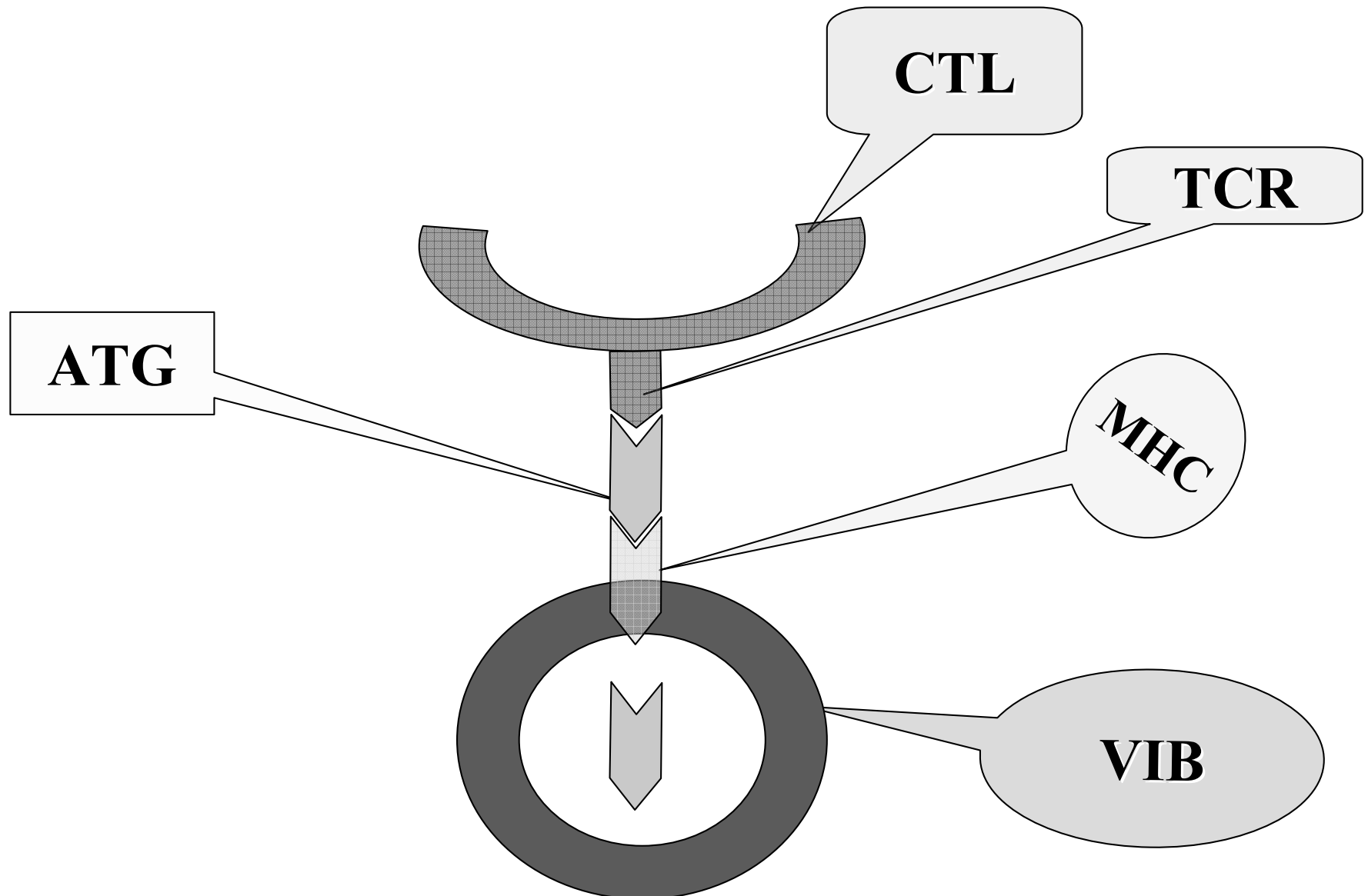
- Zajišťující konkurenceschopnost s variabilitou patogenů: *MHC, TCR, Ig*
- Ostatní: např. *NRAMP*

DVA TYPY GENŮ IMUNITNÍ ODPOVĚDI

Typ I:

**Geny zajišťující
konkurenceschopnost s
variabilitou patogenů: *MHC,*
*TCR, Ig***

PREZENTACE ANTIGENU

HLAVNÍ HISTOKOMPATIBILITNÍ KOMPLEX - MHC

**Molekuly zajišťující prezentaci
antigenu imunitnímu systému**

IR GENY TYPU I

HLAVNÍ HISTOKOMPATIBILITNÍ KOMPLEX

- **Polymorfismus**
- **Heterozygotnost**
- **Selekce**

IR GENY TYPU I

VARIABILITA IMUNOGLOBULINŮ

- **Idiotypová**
- **Alotypová**
- **Izotypová**

VARIABILITA IG

IDIOTÝPOVÁ

- **Přestavby DNA pro H a L**
- **Kombinace H a L**
- **Alelická exkluze**
- **Somatické mutace, genová konverze**

IR GENY TYPU II

- **NRAMP1**
- **CD (14, 18)**
- **Cytokiny (TNF, IL, IFN)**

NRAMP

Natural Resistance Associated Macrophage Protein

- **kandidátní gen lokusu Bcg u myši**
- **polymorfismus nukleotidové sekvence - alely resistance a susceptibility**
- **produkt: membránový protein, vyjádřen v makrofázích**
- **funkce: transport divalentních kationtů?**
- **homologní sekvence u jiných druhů**

IR GENY TYPU II

Příklad mutace: LAD

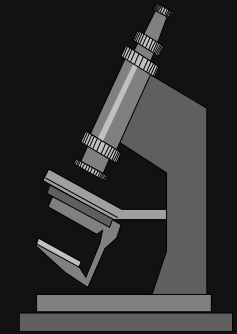
- **člověk, skot, pes**
- **primární imunodeficiencie**
- **CD11/18**

HLAVNÍ HISTOKOMPATIBILITNÍ KOMPLEX (MHC)

- *Polymorfismus a heterozygotnost*
- *Vazebná nerovnováha*
- *Asociace s chorobami*

UMĚNÍ PŘEŽÍT: HOSTITEL

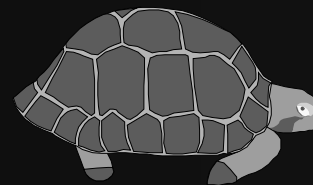
- Lymfocyt jako konkurenceschopný „organismus“

- Předvídavost imunitního systému

- Polymorfismus MHC

DVA TYPY INFEKČNÍCH NEMOCÍ

- **Klinika a patologie určeny převážně patogenem**
- **Klinika a patologie určeny převážně reakcí hostitele**

INDIKACE K VYUŽITÍ RESISTENCE VE ŠLECHTĚNÍ

- *nepoužitelnost jiných metod*
- *existence dostatečné variability*
- *nezávislost na resistenci k jiným onemocněním a na užitkových vlastnostech*
- *ekonomická efektivnost*

VÝZNAM RESISTENCE VE ŠLECHTĚNÍ

- **Zpětnovazebná regulace efektivity procesu šlechtění na užitkové vlastnosti**
- **Indikace biologických mezí genetického pokroku**

PŘÍKLADY VYUŽITÍ GENETICKÉ RESISTENCE VE ŠLECHTĚNÍ

- **Skot: mastitidy**
- **Prase: PSS**
- **Kur: Markova choroba**
- **Ovce: scrapie, paraziti GIT**

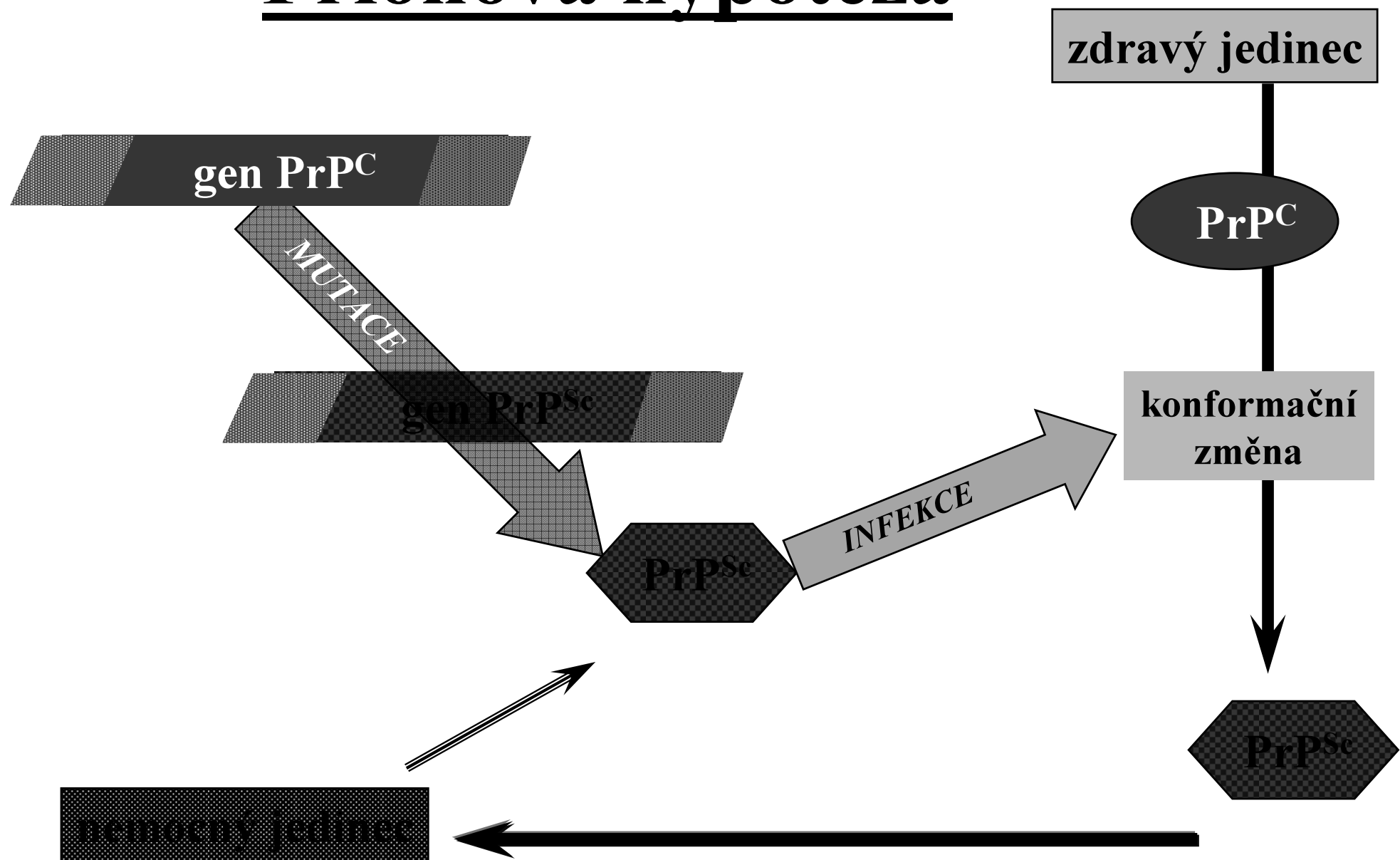
PRIONY, SCRAPIE

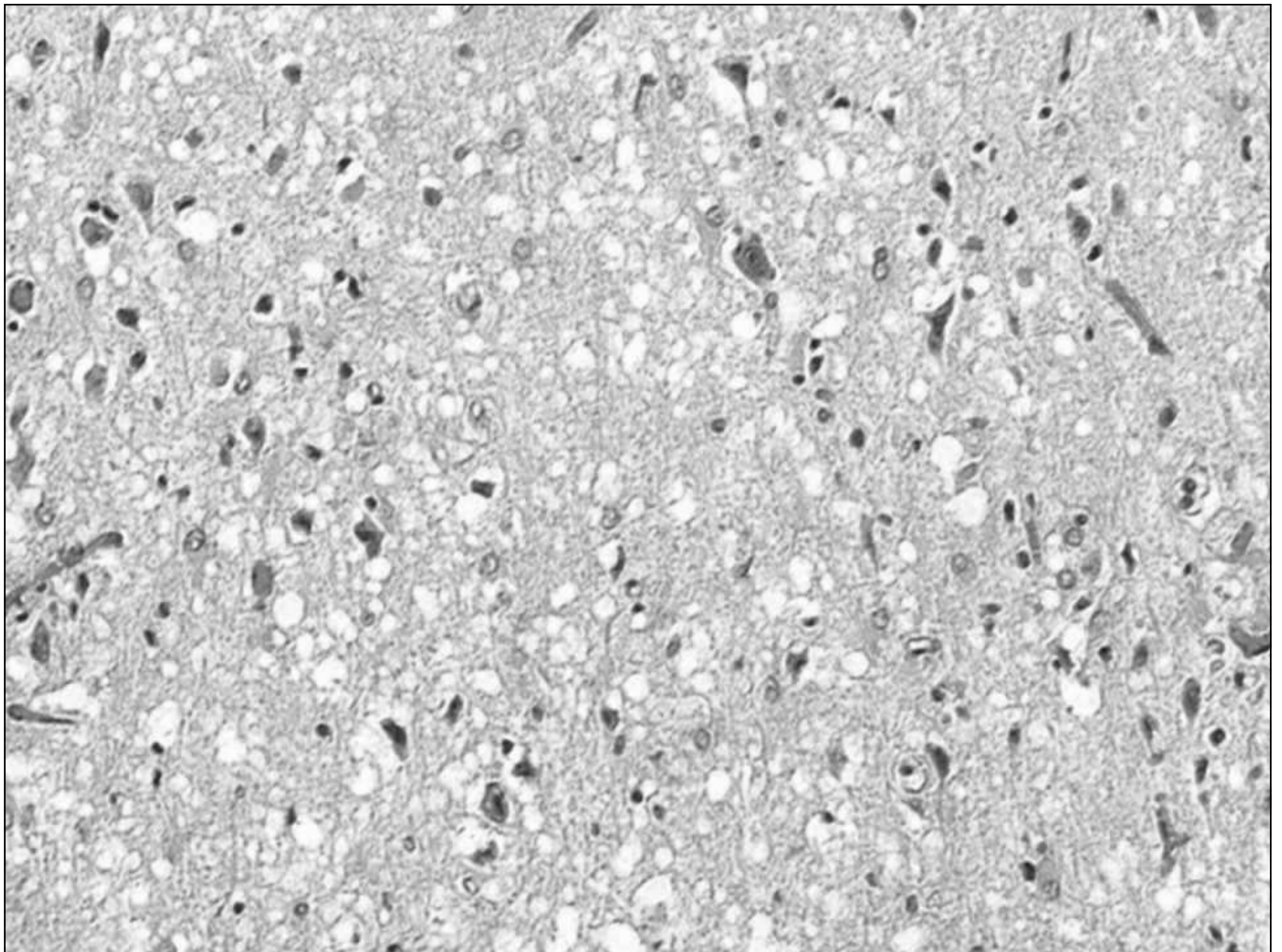

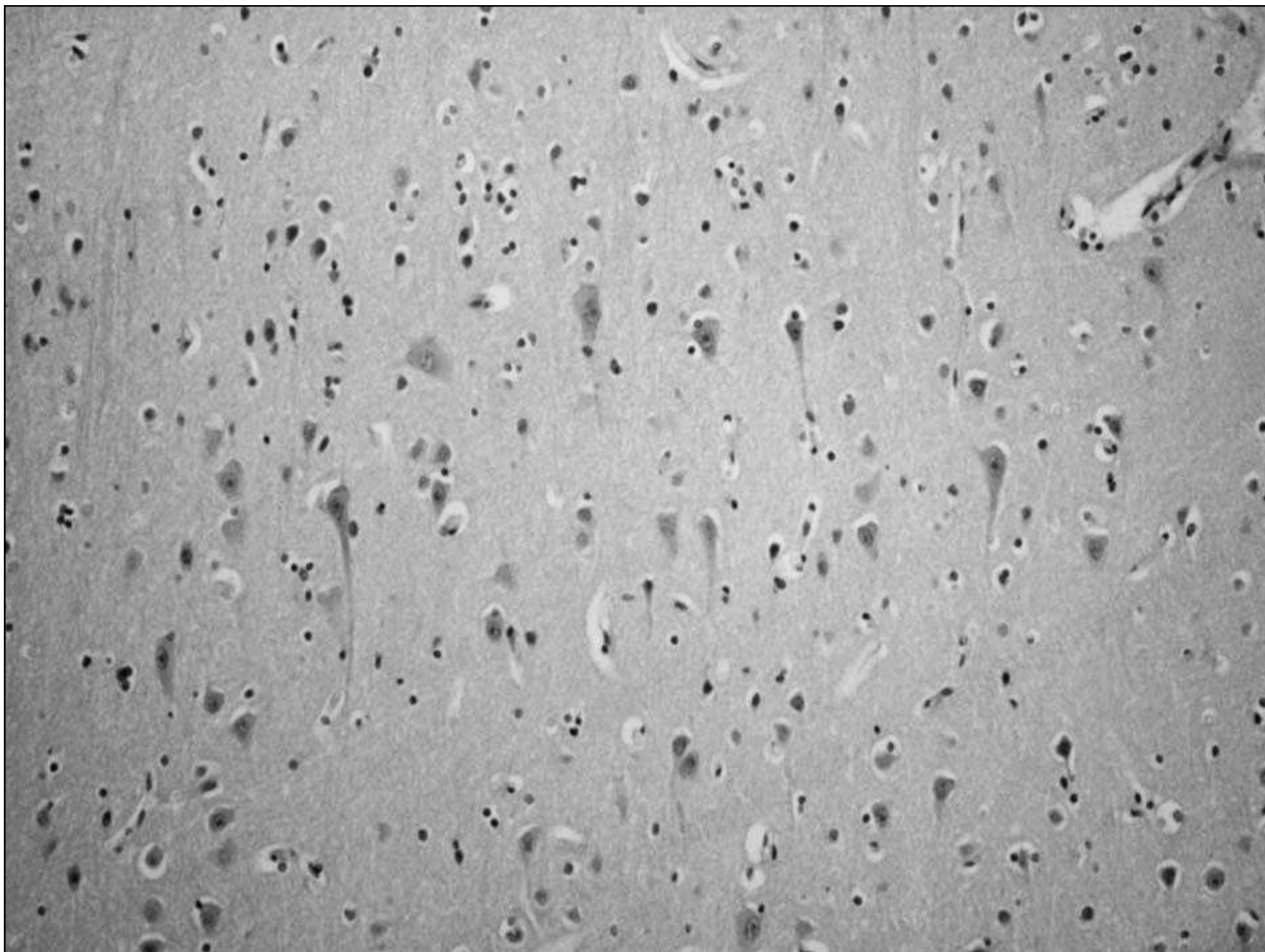
A

**GENETICKÁ PODSTATA
OZDRAVOVACÍHO
PROGRAMU**

Prionová hypotéza

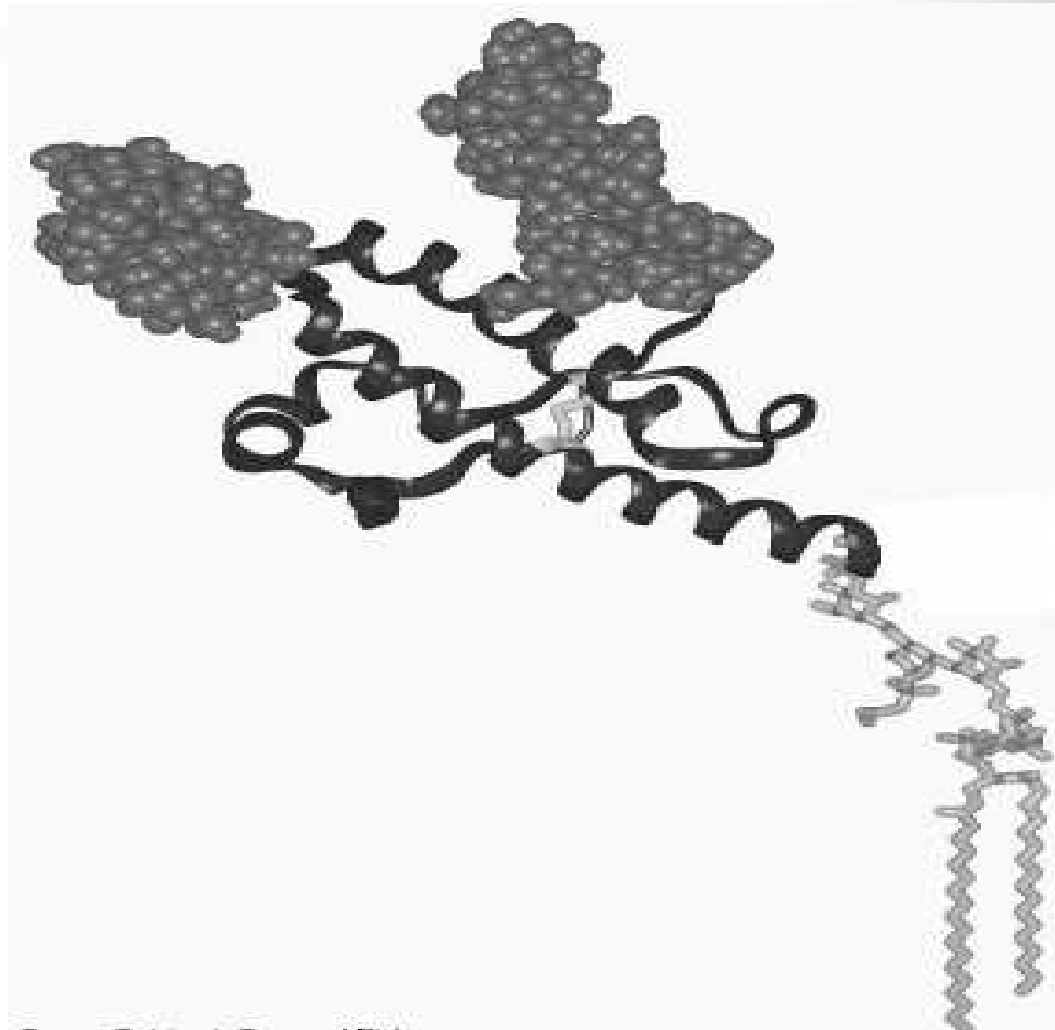

Prionový protein

Vznik prionových částic

PRIONY

Prionový protein

→ *PrP^C*: 33kD, 210 AA,

40% α -helix - SEN

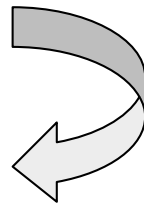
→ *PrP^{Pat}*: 45% β -list - RES

GENETIKA PRIONOVÝCH ONEMOCNĚNÍ

BIOLOGICKÁ ÚLOHA PrP^C (?)

→ Cu²⁺ homeostáza,

→ Antioxidační procesy

Apoptóza, synaptická homeostáza

PRIONY

Prionové geny

→ Prnp: *PrP^C*, *PrP^{Pat}*

→ Prnd: *Dpl*

PRIONY

Prionové geny: Prnd

→ *25% shoda Dpl s Prnp*

→ *Dpl je exprimován ve
varlatach*

→ *Efekt na neurony*

OZDRAVOVACÍ PROGRAM

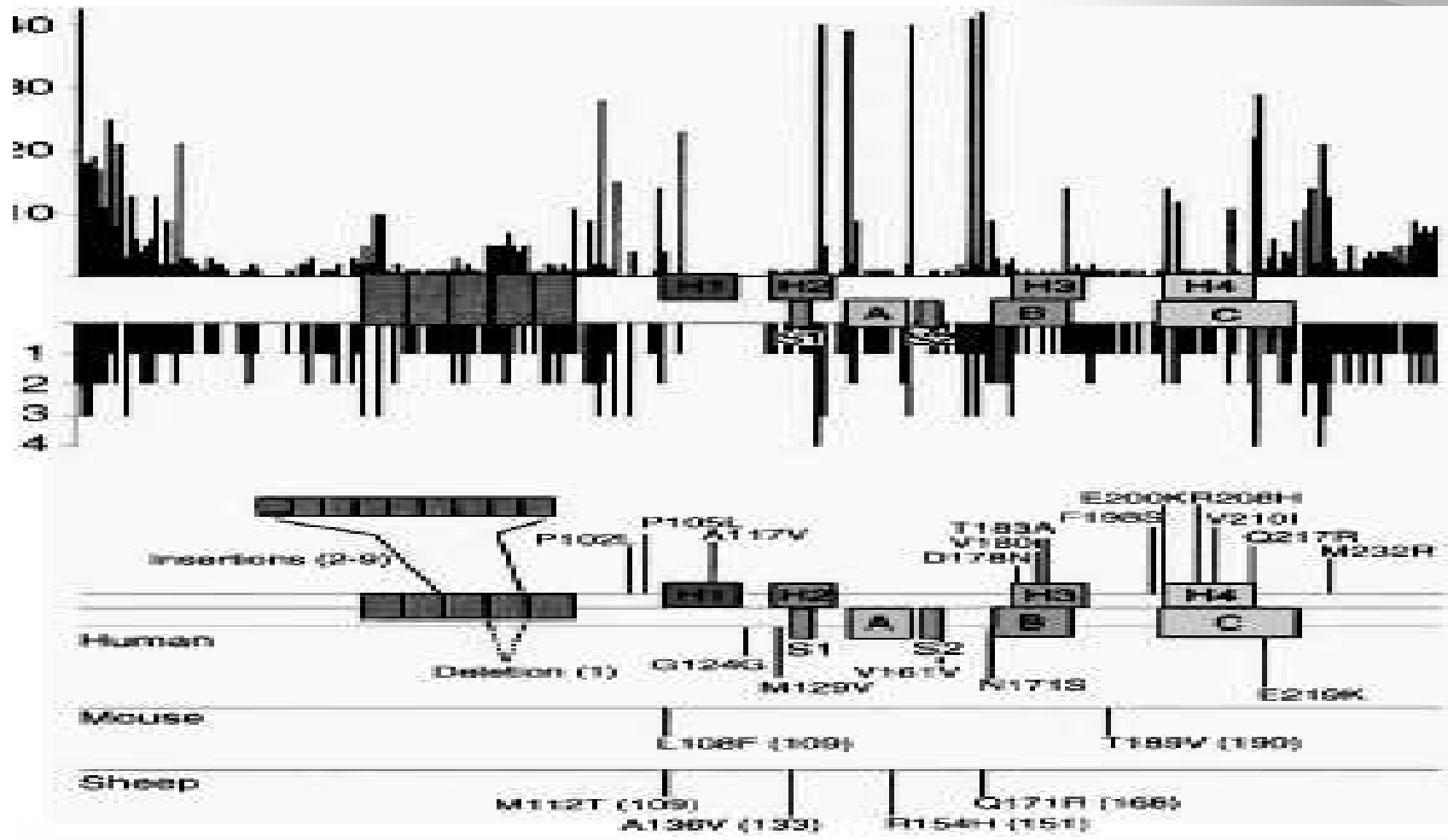

Založen na existenci

**GENETICKÉ RESISTENCE
KE VZNIKU ONEMOCNĚNÍ**

Mezidruhová variabilita a mutace prionového genu

(Prusiner, 1998)

3. 4. Species variations and mutations of the prion protein gene.

GENETIKA PRIONOVÝCH ONEMOCNĚNÍ

PrP polymorfismus v poloze

129 u lidí:

MM vs. MV a VV

PrP genotypy u ovcí

136	154	171
A	R	R
A	H	Q
A	R	H
A	R	Q
V	R	Q

A = alanin; H = histidin; Q = glutamin; R = arginin; and V = valin

Významné genotypy

ARR / ARR	Sheep that are genetically most resistant to scrapie.
ARR / AHQ ARR / ARH ARR / ARQ	Sheep that are genetically resistant to scrapie, but will need careful selection when used for further breeding.
ARQ / ARH ARQ / AHQ AHQ / AHQ ARH / ARH AHQ / ARH ARQ / ARQ*	Sheep that genetically have little resistance to scrapie but may be sold or used for breeding without restriction until the end of 2004. After this period, any ram on a scheme farm may continue to be used for breeding for a further 3 years (except *), or until the end of its life (whichever the sooner).
ARR / VRQ	Sheep that are genetically susceptible to scrapie but may exceptionally be used for further (controlled) breeding in the context of an approved breeding programme.
AHQ / VRQ ARH / VRQ ARQ / VRQ VRQ / VRQ	Sheep that are highly susceptible to scrapie and must be humanely slaughtered or castrated.

SSCP patterns

